

# שור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא מד.

עין משפט  
גד מצוה

בג א מיי פ"י מהל' מקי  
ממון הלכה ט סג  
עשן סו:  
סד ב ג ד ה מיי שם  
הלכה י ו הלכה יג:

תורה אור השלם  
1. או בן יגח את ביה יגח  
במשפט הזה יעשה לו:  
שמות כא לא

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

**ובי דנין קל מחמור.** פ"ה דהך פירכא אדין ראשון דדדין שני דק"ו דאיש ואשה שהורע כחן בנותקין לא דנין קל מממור דאפילו אי לא הוה כמיז מועד כלל הוה ילפינן כהאי קל וחומר אע"ג דבקי"ו נמי קאמר לא חלקת האי לישראל לאו דוקא ולכן אכטריך לא אם

**שור באדם שעשה בו קטני כגדולים אינו דין שחייב על הקטנים כגדולים לא אם אמרת אדם באדם שכן חייב בארבעה דברים תאמר בשור שאינו חייב בד' דברים ת"ל 'או בן יגח או בת יגח לחייב על הקטנים כגדולים ואין לי אלא במועד' (ב) דין הוא הואיל וחייב באיש ואשה וחייב בבן ובת מה כשחייב באיש ואשה לא חלקת בו בין תם למועד אף כשחייב בבן ובת לא חלקת בו בין תם למועד ועוד קל וחומר מה איש ואמרת ובי דנין קל מחמור להחמיר (ג) עליו אם החמיר במועד החמור תחמיר בתם הקל (ועוד) אם אמרת באיש ואשה שכן חייבין במצות תאמר בבן ובת שפטורין מן המצות ת"ל או בן יגח או בת יגח נגיחה לנזקין: נגיחה במועד נגיחה למיתה נגיחה לנזקין: מתני' שור שהיה מתחבך בכותל ונפל על האדם נתכוין להרוג את הבהמה והרג את האדם לכנעני (ד) והרג בן ישראל לנפלים והרג בן קיימא פטור: גמ' אמר שמואל פטור ממיתה וחייב בכופר ורב אמר פטור מזה ומזה ואמאי הא תם הוא (ה) כדאמר רב במועד ליפול על בני אדם בבורות הכא נמי במועד להתחבך על בני אדם בבתלים אי הכי בר קמלא הוא בשלמא התם ידחזא ירוקא ונפל אלא הכא מאי איכא למימר הכא נמי במתחבך בכותל להנאתו ומנא ידעינן דדבחר דנפל קא מתחבך ביה ואבתי**

אמרת לעשות פירכא דדין שני שהוא ק"ו: נגיחה לנזקין. אכטריך לרבות נזקין משום דרשטין כפיפיה דהאי קרא בנותקין בהמניח (לעיל דף ג) כמשפט שור בשור וכן בסוף פרקין לענין שמירה מעולה דנזקין דריש מלא ישמרנו אע"ג דלא ישמרנו גבי מיתה כתיב: **והא תם הוא.** לא צ"ע למימר דמתני' כר"י הגלילי דמוקי שמואל מתני' בהפרה (לקמן דף מה:) גבי היה אצ"ו או בנו בתוכו דמאי דומקיה דשמואל לאוקמי מתניתין כר"י הגלילי ומה פלוגתא הוה שייך בזה דהוה פליגי רב ושמואל מתני' כמחן ועוד דרישא דמתני' דקמני מועד דמשלם כופר ותם פטור מן הכופר לא אחי' כר"י הגלילי והא דלא מוקי שמואל מתני' דלקמן במועד ליפול על בני אדם בצורות כדמפרש מילתא דהכא במועד להתחבך על בני אדם צבתלים משום דההוא לא שכיחא כי האי: **והא תם הוא.** המסקן סבור שמתחבך בכותל להפילו ולא מתכוין להפילו על בני אדם דא"כ לא היה פטור ממיתה ועל זה מקשה והא תם הוא שאפילו עשה כן כמה פעמים והרג בני אדם שלא בכוונה אין מועד להרוג אדם כדפי' לעיל מדלא אשכחן מועד צמתכוין להרוג את הבהמה והרג את האדם ומשני במועד להתחבך על בני אדם פירוש צמתחבך להנאתו כדמפרש ואזיל דהוי מועד מתחילתו והוי כאורחיה ואי' ומי דוחקו לשמואל לומר שחייב כופר יעמילנו צמתכוין להפיל הכותל ולא נתכוין להפיל על בני אדם ופטור גם מכופר לפי שהוא תם וי"ל דלרב ושמואל משמע להו

**שור באדם שעשה בו קטני כגדולים אינו דין שחייב על הקטנים כגדולים לא אם אמרת אדם באדם שכן חייב בארבעה דברים תאמר בשור שאינו חייב בד' דברים ת"ל 'או בן יגח או בת יגח לחייב על הקטנים כגדולים ואין לי אלא במועד' (ב) דין הוא הואיל וחייב באיש ואשה וחייב בבן ובת מה כשחייב באיש ואשה לא חלקת בו בין תם למועד אף כשחייב בבן ובת לא חלקת בו בין תם למועד ועוד קל וחומר מה איש ואמרת ובי דנין קל מחמור להחמיר (ג) עליו אם החמיר במועד החמור תחמיר בתם הקל (ועוד) אם אמרת באיש ואשה שכן חייבין במצות תאמר בבן ובת שפטורין מן המצות ת"ל או בן יגח או בת יגח נגיחה לנזקין: נגיחה במועד נגיחה למיתה נגיחה לנזקין: מתני' שור שהיה מתחבך בכותל ונפל על האדם נתכוין להרוג את הבהמה והרג את האדם לכנעני (ד) והרג בן ישראל לנפלים והרג בן קיימא פטור: גמ' אמר שמואל פטור ממיתה וחייב בכופר ורב אמר פטור מזה ומזה ואמאי הא תם הוא (ה) כדאמר רב במועד ליפול על בני אדם בבורות הכא נמי במועד להתחבך על בני אדם בבתלים אי הכי בר קמלא הוא בשלמא התם ידחזא ירוקא ונפל אלא הכא מאי איכא למימר הכא נמי במתחבך בכותל להנאתו ומנא ידעינן דדבחר דנפל קא מתחבך ביה ואבתי**

לישנא דמתני' דקמני ונפל על האדם שלא היה מתכוין להפילו אלא ממילא אירע שנפל ע"י שהיה מתחבך בו להנאתו ולכן קאמר שמואל היכא דמתחבך בכותל להנאתו כדמשמע לישנא דמתני' דפטור ממיתה וחייב כופר ורב אמר פטור מזה ומזה כדמשמע לישנא דפטור שפטור לגמרי והמסקן היה סבור דהא דנקט צמתני' ונפל על האדם ולא קמני להפילו משום דלא מתכוין להפילו על האדם מייירי אבל מ"מ צמתכוין להפילו ושלל על האדם משמע ליה שמיירי: **הבא נמי במתחבך להנאתו.** תימה דהכא אמר רב דפטור מזה ומזה ולקמן בהפרה (ד' מה:) מוקי רב מתניתין דקמני משלם הכופר במועד ליפול על בני אדם בצורות וחזא ירוקא ותייך רבינו תם דלקמן הוי רגל בכוונה כשמניח עצמו צבור כדי לאכול הירק שצבור יודע שמתמעך האדם כמו רגל שדרסה ע"ג תינוק שיועד שיהרוג התינוק ולפיכך משלם כופר אע"פ שאין השור בסקילה

ולתם לניחיה ולנזקין: **פטור ממיסה.** דהא לא נתכוין דאמרינן לקמן (ע"ג) כמיתת בעלים אם הרג כן מיתה השור שהרג: וחייב בצופר. דדרשין (י) כופר אם כופר (שמות כא) להביא שלא בכוונה: ורב אמר פטור מזה ומזה. כדדרש (ב) רבא לעיל [גמ.] השור יסקל וגו' כל זמן שהשור בסקילה בעלים משלמין כופר: והא תם הוא. אפילו למחן דדרש אם כופר ה"מ למועד שלא בכוונה והאי תם הוא בחיכוך זה: **במועד ליפול על בני אדם בצורות.** לקמן בשור שנגח את הפרה (דף מה:): **שלא תאכלת הפס.** גבי שור שנפל על האדם צבור איכא לתרוי' כדמתרלינין התם דהאי דלא קטלינן ליה בנגיחות ראשונות כגון דחזא ירוקא ונפל שלא בכוונה על זה שראה עשז צמוך פי הצור וצא לאוכלה ונפל: אלא הכא. הואיל ומועד לכך מאי שלא מתכוין איכא: **הכא נמי.** דחוינן ליה דמתחבך להנאתו ולא להפילו עליו: ואבתי

(א) ר"מ מ"י, (ב) לקמן מה: (ג) דאיתו הוה פטרי בדנייהו את שמכין להרוג את זה והרג את זה, (ד) לקמן מה: (ה) י"ל כאש, (ו) לעיל מה: (ז) וי"ל רבה, (ח) ר"מ מ"י, (ט) וי"ל דרבה,

**הגהות הב"ח**  
(א) גמ' כהם מנין והלא דין הוא: (ב) רש"י ד"ה אם אמרת וכו' לישנא אהינא וכו' דנין קל מחמור בן ובת:

**גליון הש"ס**  
רש"י ד"ה שור באדם וכו' דהא שור בן יוטו קרוי שור. לקמן סה ע"ב: שם ד"ה יפה כחן דהרש פו שופח וקמן וכו'. לקמן פו ע"א: תוס' ד"ה והא תם הוא המקשן כו' כדפי' לעיל. דף מה ע"א ד"ה מאחר:

**רבינו חננאל**  
אמר שמואל פטור ממיתה וחייב בכופר וכו'. תניא כותיה דשמואל ותויבתא דרבה.